

“Where we came from, how we became
friends, how we got where we are, and where
we are heading”

En kritisk diskursanalys om EU och Afrikas partnerskap

Abeba Michael

Abstract

According to postcolonial theory relationships between western and non-western societies are characterized by west being dominant. Europe's relationship with Africa is not new, but 2005 EU decided to change their African strategy, because they determined that Africa had improved in recent years. This resulted in a new partnership that is called Africa-EU Strategic Partnership and is based on the principles of equality, partnership and ownership. The partnership is built on a long-term policy that is called Joint Africa- EU Strategy. This paper investigates if the postcolonial tendencies are reflected in the long-term policy.

By using Norman Faircloughs critical discourse analysis I have discovered that there is a postcolonial relationship reflected in the Joint Africa-EU Strategy. My research has show that the partnership that is based on the principle of equality is not as equal as it claims in terms of power. The result is based on that postcolonial discourses are reflected in the Joint Africa-EU Strategy.

Nyckelord: postkolonialism, kritisk diskursanalys, Africa-EU Strategic Partnership, eurocentrism, imperialism, den civiliserade standarden.

*Antal ord:*9812

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och problemformulering.....	2
1.2 Disposition.....	3
1.3 Kontext.....	3
2 Teori	5
2.1 Postkolonialism.....	5
2.2 Siba N. Grovogui.....	6
2.3 Global Standards of Market Civilization.....	8
3 Metod	10
3.1 Kritisk diskursanalys.....	10
3.1.1 Verktyg för textdimension.....	11
3.1.2 Teoretiska egenskaper.....	12
3.2 Metodologisk diskussion.....	14
4 Analys	15
4.1.1 Referat av analysmaterial – JAES.....	15
4.1.2 Textanalys I – <i>Context, Shared vision and principles</i>	15
4.1.3 Textanalys II – <i>Objectives</i>	18
4.1.4 Textanalys III – <i>New approaches</i>	19
4.1.5 Textanalys IV – <i>Strategies</i>	20
4.1.6 Textanalys V – <i>Institutional architecture and implementation</i>	23
5 Slutsats	25
5.1 Slutsats och diskussion.....	25
6 Referenser	27

Uppsattstiteln härrör från Jens Bartelson som Siba N. Grovogui citerar i anslutning till en diskussion om att historia och ontologi är sammanvävda med stora diskurser (Grovogui 2006:19).

1 Inledning

Suveränitet betyder inte nödvändigtvis att en stat har ensam rätt på att sätta sin politiska agenda. Är det legitimt att stater benämns som suveräna om de är ekonomiskt beroende av andra?

Det koloniala projektet är avslutat, men under modern tid har teoretiker identifierat en annan typ av kolonialism. Bertrand Badie hävdar att stater inte enbart kan ses som koloniserade när de erövrats av andra stater, utan också när de påvisar ett ekonomisk, politiskt och socialt beroende (Badie 2009:1ff).

Afrikas frigörelse från kolonialmakterna har inte medfört den union som panafrikanister drömmer om, vilket delvis beror på interna problem. Men det är inte bara afrikaner som bidragit till kontinentens problematik utan även externa aktörer. Afrikas frigörelse innebar i praktiken en politisk självständighet, men ledde samtidigt till ett ekonomiskt beroende (Murithi 2005:1,9).

De senaste åren har dock en positivare skildring av Afrika återfunnits i samhällsdebatten. Föreställningen präglas av att Afrika är på uppgång, vilket har influerat andra politiska aktörer som exempelvis EU att förändra sin Afrika politik (UD 2013-03-28). EU:s förändrade förhållningsätt till Afrika har genererat ett nytt samarbete, som benämns *Africa-EU Strategic Partnership*. Samarbetet bygger på att EU och Afrika är jämlika politiska aktörer i det globala systemet. Detta säger emot postkolonialismen som hävdar att felaktiga representationer från den koloniala eran påverkar politik än idag (Grovogui 2006:5,26). Koloniala diskurser anges motverka förändringar i rådande maktstrukturer (Loomba 2005:58f), vilka präglas av att väst är dominant och icke-väst dominerad (Hall 1992:318).

I denna uppsats ämnar jag studera det nya partnerskapet mellan EU och Afrika. Studien tar ansats i att verkligheten enbart kan förstås genom språket. Den grundläggande tanken är att den fysiska världen finns (Winther Jørgensen & Phillips 2000:15), men att den först får mening efter att människans observationer filtrerats genom språket (Neuman 2003:33).

Genom att studera diskurser kan man därmed erhålla kunskap om verkligheten. Av den anledningen kommer jag studera diskurser i partnerskapets mest centrala policydokument som kallas *JAES* vilket står för *Joint Africa-EU Strategy*, i syfte erhålla förståelse om huruvida partnerskapet innehar postkoloniala tendenser. JAES är ett långsiktigt ramverk som övriga policybeslut utgår från. I JAES framkommer det att Afrika och EU är jämbördiga aktörer i det globala systemet, vilket säger emot det postkoloniala argumentet. Med Afrika syftar partnerskapet till AU och dess medlemsstater (JAES, 2013-04-02).

1.1 Syfte och problemformulering

Postkoloniala tänkare skildrar ett globalt system som systematiskt förtrycker och homogeniserar icke västerländska stater. Förändring stävjas på grund av att koloniala diskurser tilldelar tredje världen en underordnad roll, vilket i sin tur påverkar politisk beslutsfattande (Eriksson m.fl. 2002:57,73).

Brett Bowden och Leonard Seabrooke hävdar att det inte existerar värdefria ekonomiska, politiska och sociala utvecklingsmodeller (Bowden & Seabrooke 2006:8). Kritiken tar ansats i att diskurser är djupt rotade i mänskliga praktiker, institutioner och handlingar. Diskursiva praktiker försvårar således förändringar i maktstrukturer för att de reglerar människans förmåga att tänka utanför de reglerade ramarna (Loomba 2005:48).

Syftet med uppsatsen är att utföra en kritisk granskning av det postkoloniala argumentet. Alltså studera om det postkoloniala argumentet överensstämmer med relationen som återspeglas i JAES. Frågeställningen jag ämnar besvara är:

- *Är JAES värdeneutralt eller återspeglas ett postkolonialt förhållande?*

JAES utger sig för att vara värdefritt, men jag tror att det existerar postkoloniala element. Studiens ambition är att belysa konventionella maktstrukturer, vilket jag ämnar genomföra genom att utföra en postkolonial kritisk diskursanalys. Studiens teoretiska ramverk samt analytiska verktyg tar ansats i poststrukturalismen som erkänner språkets betydelse för uppkomsten av identiteter, institutioner och politik (Eriksson m.fl. 2002:17-19).

Studien är ett fall av makt eftersom fokus ligger på hur diskursen genomsyras av makt samt hur maktutövare gör för att upprätthålla den.

Ämnet är av samhällsvetenskaplig relevans för att Afrika idag skildras som en kontinent på frammarsch. Organisationer och stater tar ansats i detta och förändrar deras Afrika politik, vilket i sin tur influerar Afrikas framtid. EU som är en aktiv aktör inom Afrika kan därmed ses som en politisk aktör inom Afrikas nationella politik.

Forskningsproblemet är av vetenskaplig relevans för att externa aktörers medverkan i Afrikas utvecklingsproblematik inte studeras i den utsträckning som den bör och studien fyller därmed en lucka inom akademien (Murithi 2005:12).

Studien är inte av generaliserande karaktär utan min avsikt är att förstå EU:s förhållningsätt till Afrika. Min förhoppning är att studiens resultat kan användas i ett konstruktivt syfte av aktörer som strävar efter att förbättra Afrikas utveckling och roll inom det globala systemet.

1.2 Disposition

Det inledande kapitlet med syfte och frågeställning följs av en presentation av bakgrunden till partnerskapet mellan EU och Afrika.

I *kapitel två* behandlas uppsatsen teori som baseras på postkolonial teori. Kapitlet inleds med en överblick gällande postkolonial teori för att därefter presentera teori som härrör från teoretikerna Siba N. Grovogui, Leonard Seabrooke och Brett Bowden.

Diskursanalys utgörs inte bara av metod utan även av teori (Winther Jørgensen & Phillips 2000:10). I uppsatsen används diskursanalys som metod och därför presenteras inte teorin förknippad till diskursanalys i detta kapitel. Däremot går det inte att fränkoppla teori från diskursanalys, och av den anledningen sammanvävs delar av teorin i presentationen av metoden.

Kapitel 3 tillägnas studiens metod som är Norman Fairclough kritiska diskursanalys. Här skildras Faircloughs angreppssätt i en generell bemärkelse, för att därefter presentera de verktyg som tillämpas i studien. Utöver det presenteras teoretiska fenomen som präglar analysen. Kapitlet avslutas med en metodologisk diskussion.

Därefter presenteras analysen i *kapitel 4* som inleds med en överblick av JAES och därefter redogörs analysen i fem avsnitt.

I *Kapitel 5* behandlas analysens resultat och en teoretisk diskussion.

1.3 Kontext

Diskurs utgör en del av en kontext. För att erhålla en djupare förståelse av en diskurs är det därmed av vikt att ha en god kontextkännedom (Bergström & Borèus 2005:23-27). I detta avsnitt avser jag presentera en kort historisk överblick om förhållandet mellan Afrika och Europa. De har en lång historisk bakgrund som jag inte har möjlighet att redogöra för här, utan min avsikt är att skildra händelser som är av vikt för teorin och fallet.

Det koloniala projektet inrättades i full skala under 1800-talet. Innan dess var Europas styre över Afrika reglerat till handelsbaser, som brukades främst för slavhandeln. Under den koloniala eran kontrollerade Europa vid en tidpunkt hela Afrika förutom Liberia och Etiopien som var självständiga stater. Storbritannien och Frankrike var de stater som kontrollerade största områden, men även Tyskland, Spanien, Italien, Belgien och Portugal hade kolonier (NE 2013-05-22).

Det koloniala projektet innebar främst en ekonomisk exploatering av Afrikas naturtillgångar och arbetskraft, som användes för att finansiera Europas övergång till kapitalismen. Kolonialismen orsakade strukturella och sociala förändringar i Afrika (Ibid.).

Afrikas avkolonisering ägde rum efter andra världskriget, i samband med att det koloniserade folket krävde självständighet (Ibid.). Efter avkolonialiseringen

har Afrika präglats av en politisk och ekonomisk nedåtgående utveckling. Längs kontinenten har stater karakteriserats av tyranni, ekonomisk stagnation och konflikter (Giley 2010:87).

EU och Afrika har idag starka anknytningar som främst beror på existerande handelsavtal. EU och Afrika är också anslutna via ett flöde av biståndsmedel. De senaste tjugo åren har EU ökat biståndet till Afrika och är idag Afrikas största biståndsgivare. EU har bedömt att Afrika genomgår en positivare utveckling och har av den anledningen förnyat sin Afrika politik. År 2005 antog Europeiska rådet en Afrikastrategi som är ett långsiktigt ramverk som behandlar EU:s relation till Afrika fram till år 2015 (UD 2013-05-08). Detta resulterade i sin tur till *Africa-EU strategic partnership*. Därefter har tre stora möten ägt rum mellan representanter från EU och AU samt dess medlemstater. Mötena ägde rum i Kairo år 2000, Lissabon år 2007 och Tripoli år 2010. Diskussionerna vid mötet i Kairo ligger till grund till JAES som antogs vid mötet i Lissabon (JAES 2013-05-22).

2 Teori

I detta kapitel behandlas studiens teoretiska ramverk. Inledningsvis skildras en teoretisk överblick gällande det postkoloniala forskningsfältet och därefter redogörs studiens mest centrala teori.

2.1 Postkolonialism

Postkolonialism är en kritisk vetenskapsgren som analyserar nutida kulturella processer, i syfte att belysa historiska etnologiska representationer som etablerades under den koloniala eran. En grundläggande föreställning inom postkolonial teori är att kolonialismen påverkar världen i hög grad än idag (Eriksson m.fl. 2002:16f).

Stuart Hall definierar begreppet postkolonialism som ett avkolonialiseringsförlopp som formar och omformar kulturella identiteter och samhällen. Avtrycket den koloniala eran lämnat utgörs av en dialektik, mellan *vi* och *de andra* (Ibid.). *Väst* motsvarar *vi* och förknippas med attribut som civiliserad, upplyst och rationell. *Icke-väst* utgör *de andra* som associeras med motsatta egenskaper, alltså barbarisk, oupplyst och irrationell. Dialektiken benämns som binära oppositioner, och innebär att identitet är något som förstås genom en relationell interaktion. Detta innebär att varje gång en identitet preciseras så utesluter den något annat. De binära oppositionerna upprätthålls av konventionella maktstrukturer och varje gång de ifrågasätts så hotas deras existens (Eriksson m.fl. 2002:34f).

Enligt Frantz Fanon rättfärdigades det koloniala projektet utifrån denna gränsdragning. Detta eftersom att det gjorde det möjligt för kolonistörerna att benämna sin kultur som den korrekta och utifrån det legitima ta uppgiften att etablera idéer i det internationella systemet. Fanon påpekar att det samtidigt existerade en uppfattning om att de kolonialiserade aldrig kunde anamma den europeiska kulturen eller få tillgång till samtliga universella rättigheter (Eriksson m.fl. 2002:26).

Enligt Ania Loomba var Europas övergång till kapitalismen inte möjlig utan kolonialismen, eftersom det koloniala projektet livnärde den europeiska kapitalismen (Loomba 2005:19).

Imperialism är ett centralt begrepp inom postkolonial teori och Loomba anger att det kan definieras på två sätt. Dels kan det preciseras som ett politiskt system som består av ett förhållande där ett imperium styr andra, alternativt kan begreppet skildras som ett ekonomiskt system som penetrerar och kontrollerar marknader, alltså indirekt maktutövning. Den sist nämnda definitionen medför att

politiska förändringar inte har någon inverkan på maktstrukturer. Denna typ av imperialism är ett fenomen som aktualiserats under modern tid (Loomba 2002:20f).

2.2 Siba N. Grovogui

I verket *Beyond Eurocentrism and Anarchy: Memories of International Order and Institutions* utför Siba N. Grovogui en kritisk granskning av förhållandet mellan väst och icke-väst inom internationella relationer. Den teoretiska diskussionen bygger på afrikanska akademikers arbeten (Grovogui 2006:56), och är centraliserad kring koncepten *eurocentrism*, *occidentalism*, *paternalism* och *kolonial ontologi*.

Den teoretiska diskussionen utgår från att det existerar en dialektik, mellan icke-väst och väst. Grovogui hävdar att upptäckten av den nya världen, slavhandeln och den europeiska imperialismen genererat falska etnologiska representationer (Grovogui 2006:32). Dessa avbilder influerar politiskt beslutsfattande och vetenskaplig kunskapsproduktion än idag. Med anledning av att aktörer inte kan frångå sig från deras kultur samt teoretiska kontext (Grovogui 2006:61ff). En central teoretisk utgångspunkt är därmed att historia och ontologi är sammanvävda till stora diskurser (Grovogui 2006:21).

Teorin vilar på empiri från kontexten av det franska styret och dess koloniala reformer (Grovogui 2006:14). Fallet som studeras är unionen mellan Frankrike och Afrika som bildades i Brazzaville år 1944. Grovogui påvisar att unionen blev en kolonial reform, och därmed inte ett jämbördigt samarbete. Fördelen var att det öppnade upp till ett ideologiskt och politiskt samtal, men det fortsatte att ske under franska premisser. Det grundläggande problemet var enligt Grovogui att de koloniserade uttryckte sig på det franska språket, vilket genomsyrades av franska idéer och konventionella kontexter (Grovogui 2006:11f). Ett konventionellt språkbruk är tecken på att aktörer strävar efter att förhindra förändringar i maktstrukturer. (Winther Jørgensen & Phillips 2000:77).

Grovogui är kritisk till denna typ av samarbeten. Tesen stärks främst av två argument, varav den ena är att aktörer inte kan avlägsna sina politiska diskurser och koloniala förståelse gällande politik. Det andra präglas av en realistisk antydning och är att aktörer primärt drivs av sitt egenintresse vid politiska sammanhang (Grovogui 2006:14). Samtidigt anger han att det existerar en lösning, som föreligger i viljan hos aktörer att förespråka pluralism gällande avbilder av samhällsformer, kulturer och moral (Grovogui 2006:19).

Teorin påvisar att vetenskapliga reflektioner filtreras genom västerländska glasögon som i sin tur influerar utrikespolitik i praktiken (Grovogui 2006:5:26). Konsekvensen är att icke-väst inte är sammankopplat till en korrekt diskurs eller praktik utanför strukturer av det västerländska språket och avbilder (Grovogui 2006:8f).

Sedan det kalla kriget har väst haft ett politiskt, vetenskapligt, kulturellt, ekonomiskt och militärt övertag. Konsekvensen är att ideologiska diskussioner,

kulturell pluralism, politiskt nyskapande och ekonomiska experiment inte givits det utrymme som varit nödvändigt för att förändra maktstrukturer. Det internationella systemet kännetecknas därmed av en unipolär representation, som utgörs av västerländska ideologier, språkbruk och diskurser (Grovgoui 2006:18).

Eurocentrism och occidentalism är två centrala koncept i Grovgouis teori. *Eurocentrism* grundas på föreställningen att europeiska idéer är av högre status än andra. Under 1700-talet etablerades gränser i tid och rum gällande politik och identitet. Europa preciserades som den civiliserade sfären av världen, och utanför dess gränser ansågs det råda anarki. Utifrån detta tog Européerna på sig uppdraget som förvaltare till icke-väst. Förvaltarskapet baserades på att religion, moral, statsstyre, lagar, vetenskap och förnuft enbart kunde produceras av Europa. Av den anledningen ansåg Europa att icke-väst behövde hjälp av Europa för att utvecklas. Grovgoui poängterar att eurocentrism återger ett uppförande som präglas av att "vi" hänvisar till sig själva för att legitimera sitt politiska agerande (Grovgoui 2006:27).

Occidentalism utvecklades under 1800-talet och skildras som motsatsen till orientalism. Grovgoui definierar occidentalism som en västerländsk drömbild som konstruerats samt vårdas av väst samtidigt som icke-väst avundas väst. Konceptet baseras på eurocentrism, alltså föreställningen att väst är överlägset och ett nödvändigt medel för politisk rationalitet, ordning samt moral i det globala systemet. Occidentalism fordrar av icke-väst att samtycka till väst önskningsar (Grovgoui 2006:28).

Kolonial ontologi är ytterligare ett centralt koncept som baseras på existensen av gränser i verklighetens natur i tid och rum. Detta är en effekt av en epistemologi under kolonialismen som medförde distinktionen "vi" och "de andra" (Grovgoui 2006:34). "Vi" och "de andra" återspeglas som unifierade samt förenklade avbilder av verkligheten (Grovgoui 2006:36). Exempel på attribut som tillhör dialektiken är civiliserad/ociviliserad, modern/traditionell, framgångsrik stat/förlorad stat och demokratisk/icke demokratisk (Grovgoui 2006:31f).

Sedan det kalla kriget har det enligt Grovgoui existerat en måttstock som mäter hur pass civiliserade stater är. Stater har under modern tid kunnat benämna sig själva som suveräna, men erkänns inte som legitima medlemmar av det globala systemet om de inte når en viss nivå på måttstocken. Måttstocken berör dels styrelseformer samt mänskliga rättigheter, vilket bidrar till att statens suveränitet och inflytande som aktör i det globala systemet urholkas (Grovgoui 2006:33).

Grovgoui hävdar att det pågår en universalisering av den koloniala epistemologin och av de europeiska idéerna. Detta har orsakat att kolonialismen och interventioner i vår samtid framställs som naturliga följder av krig och expansion (Grovgoui 2006:39f). De kosmopolitiska ideologierna genomsyras således av eurocentrism samt occidentalism. Följden är att de förespråkar en politisk och kulturell exkludering, samt att västerländska politiska avbilder och attribut förknippas med framgång. Konsekvensen är att icke-väst enbart anses genomgå en progression i samband med att de implementerar västerländska institutioner och värderingar (Grovgoui 2006:73).

Begreppet *paternalism* skildras som en viktig beståndsdel i dialektiken mellan Afrika och Europa. Paternalism definieras som ett fenomen där väst agerar som moraliska föräldrar av värden och institutioner som ska vägleda icke-väst ut ur anarkin (Grovogui 2006:128, 144). Fenomenet är en följd av att occidentalism kräver att den europeiska modellen för civilisation är den enda sanna, vilket medför att ”de andra” måste rätta sig efter västerländska idéer som motsvarar universella normer (Grovogui 2006:103ff).

2.3 Global Standards of Market Civilization

Nedan presenteras Brett Bowdens och Leonard Seabrookes teoretiska diskussion som återfinns i verket *Global Standards of Market Civilisations*. Min avsikt är att återge de centrala koncepten i teorin som är *den klassiska standarden* samt *den liberala, globala och civiliserade standarden*.

Teorins fokus ligger på fenomenet författarna kallar den civiliserade standarden. Diskussionen om den civiliserade standarden baseras på att de europeiska språken ligger till grund till dess utformning, med störst tonvikt på det franska, engelska och tyska språken (Bowden 2006:19f).

Fenomenet definieras som kriterier det globala systemet ställer på stater för att tituleras som suverän medlem i det internationella samhället. Medlemskapet medför att stater legitimt får delta i alla politiska, ekonomiska och kulturella sammanhang som berör det internationella samhället (Bowden & Seabrooke 2006:3). Bowden och Seabrooke hävdar att det är av vikt att studera den civiliserade standarden i relation till globaliseringsdebatten, eftersom standarden återspeglar hur staters kapacitet bedöms i den globaliserade marknaden (Bowden & Seabrooke 2006:4).

Historiskt sett har den civiliserade standarden inrättats i internationell rätt för att skilja mellan civiliserade och ociviliserade människor samt stater. Kategoriseringen av civiliserad alternativt ociviliserad baserades på grupperns förmåga att samarbeta och organisera sig. Detta refereras till som *den klassiska civiliserade standarden* och härrör från den koloniala eran. Det klassiska konceptet kräver att stater etablerar grundläggande offentliga institutioner, har ett självförsvar, stiftar lagar samt efterlever de och förmåga att följa handelsavtal. Standarden baseras på eurocentrism, vilket inneburit att icke-västerländska stater generellt sätt haft svårt att uppfylla kriterierna. I sin tur har detta orsakat att ojämlika fördrag bildats som krävt att icke-väst underkastar väst. Bowden och Seabrooke hävdar att den ojämlika maktrelationen orsakat ett storskaligt europeiskt civiliseringsprojekt av icke-väst som blivit en form av kolonialism (Ibid.).

Den klassiska standarden finns kvar idag men författarna hävdar att den förändrats till en viss utsträckning och kallar den för *den nya standarden av globaliseringen*. Skillnaden föreligger i att den nya standarden inte framställer stater främst som civiliserad eller ociviliserad. Istället kategoriserar den stater utifrån attribut som exempelvis välordnad eller icke välordnad och legitim eller

skurk. Bowden och Seabrooke hävdar att det unipolära idealet gällande god politik har universaliserat västerländska koncept som mänskliga rättigheter och fria marknader. Författarna argumenterar för att all nationell och internationell politik idag är influerat av den civiliserade standarden, därför är det nödvändigt att kritiskt granska politisk beslutsfattande. Teorin anger därmed att det inte existerar värde fria utvecklingsmodeller eller ekonomiska interaktioner (Bowden & Seabrooke 2006:7f).

Bowden refererar till David Fidley som hävdar att den klassiska civiliserade standarden och standarden av globaliseringen tillsammans konstruerat en ny måttstock som han kallar för *den liberala, globala och civiliserade standarden*. Enligt Fidley omfattas dess kriterier av att stater måste respektera mänskliga rättigheter samt det civila samhället inom nationell och internationell politik, förbinda sig till en demokratisk styrelseform, följa nationella och internationella lagar, förbinda sig till den fria marknaden på nationell nivå och till frihandel, investera internationellt, hänge sig till utveckling och nyttja vetenskap till politiska, juridiska, ekonomiska samt sociala utmaningar (Ibid.)

Denna måttstock förespråkar ett liberalt ekonomisk synsätt och betonar vikten av vetenskap samt politik. Bowden anger att konceptet spridits av mellanstatliga forum och internationella handelsinstitutioner, vilket medfört att konceptet genomsyrar alla policydokument i det globala systemet. Han påvisar att stater inte har något alternativ än att sträva efter att uppfylla konceptets kriterier om de avser att locka investerare, generera en gynnsam handel, erhålla en positiv kredit värdering och accepteras som fullständig medlem av det globala systemet (Bowden 2006:30f).

Bowden argumenterar för att det idag sker en form av imperialism. Detta eftersom västerländska utvecklingsprojekt verkställs i tredje världen utifrån idéer som mänsklighet och välvilja, vilket är idéer som tidigare civiliseringsprojekt baserats på (Ibid.).

Bowdens slutsats är att i samband med att icke-väst implementerar en västerländsk filosofi i sina institutioner och styrelseformer så minskar skillnaden i världsåskådningar. Beståndsdelarna som kommer att kvarstå i denna process är liberalism och kapitalism, vilket därmed kommer utgöra den globala civilisationen (Bowden 2006:32).

3 Metod

Detta kapitel tillägnas metoden jag avser tillämpa, som är kritisk diskursanalys utifrån Norman Faircloughs angreppsätt. I det första avsnittet redogör jag för metoden och därefter presenteras teoretiska egenskaper som präglar den analytiska granskningen. Kapitlet avslutas med en metodologisk diskussion.

3.1 Kritisk diskursanalys

Diskurs är svårdefinierat för att det finns motstridiga samt överlappande preciseringar av begreppet i skilda teoretiska och disciplinära ståndpunkter (Fairclough 1992:3). Iver B Neuman definierar begreppet som *”En diskurs är ett system för skapande av en uppsättning utsagor och praktiker som, genom att få fotfäste inom olika institutioner, kan framstå som mer eller mindre normala”*. Enligt Neumans definition är diskurs en given gemensam föreställning som reglerar och möjliggör hur människor agerar samt styr deras verklighetsuppfattning (Neuman 2003:13-17).

Norman Faircloughs angreppsätt är den mest utvecklade för studier om politik i den kritiskt diskursanalytiska riktningen (Winther Jørgensen & Phillips 2000:66). Faircloughs angreppsätt baseras på att diskurs och diskursanalys utgörs av tre dimensioner (Fairclough 1992:4). Den grundläggande tanken är att diskurs utgörs av *text*, *diskursiv praktik* och *social praktik* (Winther Jørgensen & Phillips 2000:74).

Text som dimension syftar till analys av språklig samt visuell text. Fokus i textanalysen ligger på hur lingvistiska formella drag som vokabulär samt grammatik i texten bildar diskurser och genrer (Ibid.).

Diskursiv praktik som dimension är centraliserad kring interaktion mellan text och mottagare samt text och avsändare. Här analyseras därmed processen av produktion (framställning) samt konsumtion (tolkning) av texter. (Fairclough 1992:4, Winther Jørgensen & Phillips 2000:74f).

Social praktik som dimension behandlar institutionella och organisatoriska omständigheter anslutna till diskurser. Fokus föreligger i hur social praktik influerar den diskursiva praktikens natur (Fairclough 1992:4). Social praktik utgörs av diskursiva och icke-diskursiva praktiker enligt Fairclough. Hans definition av social praktik är det som primärt utmärker hans angreppsätt, eftersom när diskurs utvidgas till att inkludera social praktik så expanderas diskursens omfång. Att inkludera icke-diskursiva element innebär att analysen av social praktik kräver annan teori utöver diskursanalys (Winther Jørgensen & Phillips 2000:71,75, Bergström & Borèus 2005:307f).

Diskursanalyser är av vikt eftersom diskursiva praktiker påverkar kunskapsbildning, antaganden om verklighetens natur, sociala relationer och sociala identiteter (Fairclough 1992:8). Fairclough betonar att diskursanalyser bör omfattas av ett kritisk angreppsätt, eftersom förhållandet mellan diskurser, sociala samt kulturella förändringar vanligtvis är latenta. Syftet med diskursanalyser är att belysa latenta anslutningar samt kausaliteter (Fairclough 1992:9). Detta genomförs enligt Fairclough med hjälp av *kritisk språkmedvetenhet*. Han skildrar det som ett verktyg för att belysa hur diskursiva praktiker medverkar till att upprätthålla ojämlika maktstrukturer. Resultatet anger han bör nyttjas i kampen mot sociala förändringar i syfte att frigöra de undertryckta (Winther Jørgensen & Phillips 2000:70).

Faircloughs teoretiska grund är centraliserad kring en specifik syn om *ideologi* och *hegemoni* (Fairclough 1992:9). Ideologier anses medverka i produktionen, reproduktionen och transformationen av dominansrelationer, diskurser kan därmed ses som en form av ideologier. De ideologiska diskurserna bidrar alltså till att bevara eller förändra maktstrukturer, och således ett centralt medel för aktörer som avser att upprätthålla en specifik maktrelation (Winther Jørgensen & Phillips 2000:79f).

Enligt Fairclough har subjekt förmågan att påverka praktiker och strukturer de möter. Synsättet vilar på en subjektivistisk ontologisk syn, vilket innebär att en text betydelse determineras beroende på vem som tolkar den. Eftersom individen inte ses som ett passivt objekt innehar den möjlighet att ta avstånd från ideologiska ståndpunkter. Alltså är ideologier föränderliga, vilket medför att det ständigt pågår en ideologisk kamp. Synsättet baseras på Gramscis föreställning om hegemoni, som säger att hegemoni är en förhandlingsprocess mellan sociala grupper. Förhandlingarna resulterar i konsensus, men det är inte bestående utan dess dominans är en gradfråga. Fairclough uppfattar alltså hegemoni som något mer än dominans, samt att det är instabilt. Vid analys används det som ett verktyg för att studera hur den diskursiva praktiken ingår i den sociala praktiken, som i sin tur utgörs av en maktrelation. Den diskursiva praktiken betraktas alltså vara en del av en ideologisk kamp (Ibid.).

För att genomföra min studie kommer jag anpassa Fairclough tredimensionella modell så att den analytiska metoden bättre överensstämmer med studiens avsikt. Studiens primära syfte är att kartlägga hur diskurserna uttrycker sig textuellt, detta eftersom att studiens material är ett policydokument. Av den anledningen kommer jag inte använda mig av Faircloughs dimensioner om socialt praktik och diskursiv praktik, eftersom det kräver material utöver text. Följaktligen kommer jag presentera analytiska verktyg samt centrala begrepp som är anslutna till Faircloughs textdimension.

3.1.1 Verktyg för textdimension

Fokus vid textanalyser föreligger på texternas egenskaper, alltså dess lingvistiska uppbyggnad. Syftet är att systematiskt beskriva hur diskurser uttrycker sig i texten. Fairclough presenterar en rad olika bestämda verktyg som kan användas

vid analyser på textuell nivå (Winther Jørgensen & Phillips 2000:87f). Grammatiska element kan analyseras med *transitivitet*, *modalitet*, *nominalisering* och *ordval*, vilket är de verktyg jag avser använda.

Transitivitet innebär att man studerar hur händelser och processer är sammanlänkade med subjekt och objekt. Den grundläggande tanken är att en sats betydelse formas utifrån hur objekt, subjekt och agenter är sammanlänkade. Alltså kan man framställa en händelse på skilda sätt beroende på hur man förbinder objekt, subjekt och agenter i en sats. Om man exempelvis utesluter en agent ur en händelsebeskrivning så kan man påvisa en helt annan verklighet än vad som egentligen har inträffat. Genom att inte ange hela sanningen kan man reducera vad som inträffat eller lägga ansvaret på någon annan. När en aktör utesluts hamnar fokus på konsekvenserna istället för orsaken. Avsikten med verktyget är att tydliggöra ideologiska konsekvenser anslutna till satskonstruktioner. Ett exempel på en ideologisk konsekvens är naturliga fenomen, vilket syftar till när satser bildas för att naturalisera händelser så att det tolkas som givna. Med hjälp av transitivitet kan därmed dominanta relationer urskiljas i text, eftersom det synliggör vem som positioneras som agent och objekt (Ibid.).

Nominalisering är en satskonstruktion som liknar transitivitet. Det innebär att ett subjekt ersätter hela processen, vilket medför att agenten undertonas och effekten förstärks (Ibid.).

Modalitet är ett analytiskt redskap som belyser hur en sats textuella uppbyggnad försöker ange vad som är sant och inte. När man som forskare analyserar modaliteten i en text studerar man alltså hur sanningshalten i en sats uttrycks genom grammatiska element. Modalitet kan skildras som en form av sanning och anger vilken utsträckning avsändaren instämmer med sitt påstående. Graden av instämmande uttrycks med begreppet *affinitet*. Modalitet är av vikt för att det påverkar diskursens konstruktion av sociala relationer och kunskaps- och betydelsesystem. Modalitet kan utforma sociala relationer, exempelvis genom hur det uttrycker tillåtelse. Alltså om en part positionerar sig i en roll där de bestämmer vad andra får och inte får göra (Ibid. Bergström & Boreus 2005:323).

Ordval belyser vilka ord som nyttjas för att skildra något (Fairclough 2001:96f).

Verktygen jag presenterat har jag använt i granskningen av JAES. I nästa avsnitt kommer jag presentera vilka teoretiska egenskaper jag använt i anslutning till de analytiska verktygen.

3.1.2 Teoretiska egenskaper

I detta avsnitt kommer jag tydliggöra vilka postkoloniala tendenser jag har sökt efter när jag kritiskt granskat JAES. Uppdelningen benämner jag som *teoretiska egenskaper* eftersom Fairclough anger att texter utgörs av egenskaper. Det är textens egenskaper som visar hur diskurser uttrycker sig textuellt och det är därmed textens egenskaper kritiska diskursanalytiker studerar. Jag anser att det är av vikt att tydliggöra vilka teoretiska egenskaper som präglar granskningen, för att

uppfylla intersubjektivitetskriteriet. De teoretiska egenskaperna motsvarar de postkoloniala fenomen som studiens teoretiska ramverk skildrar.

Eurocentrism och occidentalism

I granskningen avser jag söka efter eurocentriska och occidentaliska tendenser. Det kommer jag göra genom att studera om västerländska idéer ges större utrymme än icke-västerländska idéer. Alltså om JAES uttrycker att EU:s politiska idéer är av högre status. Jag kommer även undersöka om avtalet refererar till EU eller till västerländska idéer för att rättfärdiga politiska åsikter och beslut. Här söker jag också efter om partnerskapet kräver att Afrika bör anpassa sig till västerländska idéer för att uppnå progression. Jag kommer utöver det studera vad som definieras som problem samt hur de avses lösas. Alltså är syftet här att söka efter tendenser som visar att avtalet skildrar EU som överlägset och kräver att Afrika anammar västerländska idéer.

Kolonial ontologi

Här ämnar jag undersöka om en kolonial ontologi uttrycks i JAES genom att söka efter binära oppositioner, samt vilka attribut som är förknippade med dialektiken. Hur skildras Afrika respektive EU i partnerskapet?

Paternalism

I detta avseende söker jag efter egenskaper i texten som indikerar att EU positionerar sig i en roll som lärare av politiska, ekonomiska samt sociala värden och institutioner för att vägleda Afrika. Detta gör jag genom att titta efter om satser är konstruerade på ett sätt som positionerar EU som ledare och Afrika som passivt objekt.

Imperialism

Min avsikt är att studera om JAES påvisar existensen av tillstånd som utmärks av indirekt maktutövning. Här avser jag alltså studera strukturen i partnerskapet genom att se om JAES ger EU möjligheten att utöva en indirekt maktutövning.

Den klassiska civiliserade standarden och den liberala, globala och civiliserade standarden

Här undersöker jag om JAES präglas av konceptet om den civiliserade standarden som Bowden och Seabrooke förespråkar, genom att söka efter de kriterier som den klassiska civiliserade standarden och den liberala, globala och civiliserade standarden omfattas av. Syftet är alltså att analysera om JAES uttrycker krav att Afrika ska uppnå kriterierna måttstockarna omfattas av.

3.2 Metodologisk diskussion

Metodologi definieras som läran om tekniker för att besvara en vetenskaplig fråga (Teorell & Svensson 2007:12f). I samband med metodologiska diskussioner bör man ta i beaktning att metodologi inte enbart omfattas av analystekniker utan även av teori. Detta syftar till teori mellan forskaren och dess forskningsmaterial samt hur vetenskap bör och kan bedrivas. Teori i ett metodologiskt avseende är således en fråga om metodologiska ansatser och bör inte förväxlas med analysteknik (Beckman 2007:10). Min avsikt i detta avsnitt är att presentera min vetenskapsteoretiska utgångspunkt samt påvisa en metodologisk medvetenhet gällande brister jag mött under arbetets gång.

Fokus i diskursanalytiska metoder ligger på att söka förståelse, istället för att besvara frågor av förklarande karaktär. Diskursanalys kan därmed anges vara en hermeneutisk metod, vilket förefaller med uppsatsen ambition. Hermeneutik förespråkar att epistemologiska frågor besvaras genom att betrakta insidan av den sociala världen, med betoning på subjektet. Tolkning ses således som ett nödvändigt medel för att erhålla kunskap om verkligheten (Bergström & Boréus 2005:23f, Hollis 1994:16). Hermeneutiska metoder kritiserar vanligtvis för att vara relativistiska, detta eftersom hermeneutik förespråkar subjektivism och avfärdar objektiv kunskap (Hollis 1994:202f). Av den anledningen är det av vikt att forskning som baseras på denna typ av vetenskaps teoretiska inriktning strävar efter en hög grad av intersubjektivitet. Intersubjektivitet är ett metodologiskt idealkriterium som ställer krav på att forskning är genomskinlig (Teorell & Svensson 2007:54).

Vetenskaplig forskning bör också sträva efter objektivitet, eftersom studier bör vara frikopplade från forskarens värderingar. (Teorell & Svensson 2007:54). Detta kan förefalla vara ett problem för diskursanalytiker, med avseende att det analytiska arbetet innebär texttolkning i en hög utsträckning. Dessutom tar diskursanalyser ansats i att kunskap skapas genom sociala interaktioner, vilket innebär att mina tolkningar färgar granskningen. Detta innebär att det kan vara svårt för diskursanalytiker att påvisa transparens i forskningen.

För att erhålla en hög grad av intersubjektivitet har jag medvetet valt att presentera vilka teoretiska egenskaper som präglat granskningen av JAES och redogöra vilka analytiska verktyg jag nyttjat. Utöver det har jag valt att använda mig av citat genomgående i analysen för att underlätta för andra att förstå mina resonemang.

4 Analys

I detta kapitel presenteras studiens analys. Inledningsvis presenteras en sammanfattning av JAES, och därefter redogörs textanalysen i fem delar.

4.1.1 Referat av analysmaterial – JAES

Dokumentet består av fem avsnitt. I den första delen presenteras kontexten samt gemensamma visioner och principer som partnerskapet baseras på. I avsnitt två presenteras fyra huvudsakliga mål som partnerskapet strävar mot. Det första är att den politiska relationen skall stärkas genom att öka samarbetet vid fyra ämnesområden som är fred samt säkerhet, migration, utveckling och miljö. Det andra målet är att förespråka fred, säkerhet, demokratiskt styre, mänskliga rättigheter, jämlikhet, hållbar ekonomisk utveckling samt industrialisering, regional samt kontinental integration i Afrika och se till att afrikanska stater uppnår millenniemålen innan år 2015. Det tredje målet är att partnerskapet skall förespråka multilateralism samt förbättra hanteringen av globala problem. Det fjärde målet strävar till att uppmuntra folket i Afrika och EU att aktivt delta i att stärka partnerskapets idéer och visioner (JAES 2007:1-4). Del tre behandlar nya strategiska metoder för att realisera partnerskapets mål och idéer. I avsnitt fyra skildras ett strategiskt ramverk och strategiska prioriteringar (Ibid.). Den sista delen av JAES behandlar hur partnerskapets institutionella arkitektur skall se ut och hur implementering skall efterföljas samt utvärderas (JAES 2007:19f). Nu avser jag redogöra för textanalysen systematiskt genom att presentera alla fem delar.

4.1.2 Textanalys I – *Context, Shared vision and principles*

Det inledande avsnittet i JAES belyser partnerskapets ideologiska grund. De idéer, värden och visioner som presenteras här präglar övriga delar av policydokumentet.

I granskningen har jag sett tecken på occidentalism. Exempel på detta är att texten uttrycker en historiebeteckning som kan argumenteras vara mer fördelsaktig för EU (JAES 2007:1f). I citatet nedan utläser jag en förenklad framställning av EU:s och Afrikas historiska bakgrund, vilket reducerar kolonialismen och postkolonialismen.

”Africa and Europe are bound together by history, culture, geography, a common future, as well as by a community of values: the respect for human

rights, freedom, equality, solidarity, justice, the rule of law and democracy” (JAES 2007:1).

Med hjälp av transitivitet ser jag att EU och Afrika vanligtvis sammanlänkas som två objekt. Detta medför att det är svårt att utläsa vad för typ av maktrelation som existerar ur det manifesta budskapet. Alltså är det inte tydligt vem som är agent och objekt i texten. I citatet ovan tydliggörs detta genom att EU och Afrika positioneras som jämbördiga aktörer. Detta medför att fokus i textens satser vanligtvis ligger på konsekvenser istället för orsaker, eftersom agenten undertonas. Denna typ av satskonstruktion återfinns genomgående i hela policydokumentet.

Dialektiken i texten är således underliggande och i vissa satser nyttjas ordval som förstärker att de är likställda i avseende på politik, kultur, historia och makt. Texten reflekterar därmed en jämlik relation genom att de positioneras som jämbördiga i relation till varandra, samt genom ordval som exempelvis vi, tillsammans, grannar och gemensamt. Ordvalen bidrar alltså till att reducera dialektiken (JAES 2007:1f). Ur detta utläser jag att aktörerna framställs som enhetliga och att deras skillnader undertonas.

I detta avsnitt anges det att Afrika och EU är sammanlänkade genom gemensamma värden som exempelvis mänskliga rättigheter (Ibid.). De värden som presenteras i JAES klassificeras enligt postkolonial teori som västerländska idéer, vilket överensstämmer med de kriterier som den civiliserade standarden förespråkar.

Texten tenderar att uttrycka de gemensamma värdena som givna. Min analys har visat att satsers uppbyggnad framställer att Afrika anammat västerländska idéer som något naturligt. Delvis på grund av att satser framställs som sanning eftersom de är utformade med en hög sanningshalt, det vill säga affinitet.

”The purpose of this Joint Strategy is to take the Africa-EU relationship to a new, strategic level with a strengthened political partnership and enhanced cooperation at all levels. The partnership will be based on a Euro-African consensus on values, common interests and common strategic objectives. This partnership should strive to bridge the development divide between Africa and Europe through the strengthening of economic cooperation and the promotion of sustainable development in both continents, living side by side in peace, security, prosperity, solidarity and human dignity” (JAES 2007:2).

I citatet ovan uttrycks det att partnerskapet baseras på ett euro-afrikanskt konsensus gällande värden, intressen och mål. Detta är ytterligare ett exempel på att texten är utformad på ett sätt att det är svårt att synliggöra dialektiken i samarbetet. Enligt postkolonialismen utgörs relationen mellan väst och icke-väst, av binära oppositioner som dels uttrycker ett ”vi” och ”de andra”. Texten i detta avsnitt uttrycker främst ett ”vi”. Samtidigt anges det att partnerskapet syftar till att överbrygga utvecklingsskillnaden mellan EU och Afrika, vilket uttrycks i citatet

ovan. Det återfinns därmed en tvetydighet i vilken utsträckning parterna är jämbördiga.

JAES är konstruerat så att den relationella dialektiken undertonas. Samtidigt upplever jag att det underliggande budskapet speglar att det finns en skillnad mellan parterna och att den förefaller i graden av utveckling. Satsen i detta avseende anger inte explicit att det är Afrika som befinner sig i en lägre utvecklingsgrad jämfört med EU. Min tolkning av att Afrika är den som befinner sig i en lägre utvecklingsgrad baseras på min egen förståelse. Utvecklingsskillnaden skildras inte som ett problem i texten utan som ett tillstånd som kräver åtgärder. Lösningen föreligger i att stärka det ekonomiska samarbetet och förespråka en hållbar utveckling. Jag tolkar det som att pluralism inte förespråkas i detta avseende, eftersom enhetlighet förespråkas utifrån västerländska premisser.

Policydokumentet uppger att samarbetet önskas fortlöpa i en miljö som präglas av fred, säkerhet, framgång, solidaritet och mänskliga rättigheter (JAES 2007:1f). Attributen förefaller i enlighet med vad den civiliserade standarden förespråkar. I detta avseende påvisar därmed det manifesta budskapet postkoloniala tendenser.

Policydokumentet rättfärdigar partnerskapet genom att ta ansats i att EU, Afrika och världen genomgår förändringar, vilket fordrar en förnyelse av relationen (JAES 2007:2). Detta indikerar att den föregående relationen anses vara förlegad med avseende på de utmaningar globaliseringen medför.

”This partnership and its further development will be guided by the fundamental principles of the unity of Africa, the interdependence between Africa and Europe, ownership and joint responsibility, and respect for human rights, democratic principles and the rule of law, as well as the right to development”(JAES 2007:2).

Citatet ovan härrör från redogörelsen om principerna som partnerskapet utgår från. Här ser jag postkoloniala tendenser, för att egenskaperna som uttrycks textuellt förefaller med kriterierna den civiliserade standarden uttrycker. Principerna präglas av västerländska idéer och skildras som naturliga. Ur citatet utläser jag tre principer som jag finner vara av särskilt intresse, dessa är ägarskap, gemensamt ansvar och rätten till utveckling. Här preciserar det inte vem ägarskapet syftar till, men i andra delar av dokumentet är tydligt att det avser Afrikas rätt till ägarskap.

Jag ser en underliggande dialektik i JAES, gällande den förra relationen och den nya relationen. Policydokumentet tar avstånd från den tidigare relationen och betonar att partnerskapet utgör en *ny* politisk relation. Här utläser jag alltså tecken på att den föregående relationen inte präglats av principerna som policydokumentet förespråkar.

Sammanfattningsvis har textanalysen av del ett visat att policydokumentet är utformat med ambitionen att avlägsna postkoloniala tendenser, vilket kan ses som tecken på att krafter strävar efter att skapa förändring i rådande maktstrukturer.

Samtidigt har analysen visat existensen av underliggande postkoloniala egenskaper i texten.

4.1.3 Textanalys II – *Objectives*

I avsnitt två presenteras målen som partnerskapet strävar mot. Målsättningarna behandlar reformer av den politiska relationen vid samtliga politiska nivåer och hantering av gemensamma problem.

”To reinforce and elevate the Africa-EU political partnership to address issues of common concern. This includes strengthening of institutional ties and addressing common challenges, in particular peace and security, migration and development, and a clean environment. To this end, both sides will treat Africa as one and upgrade the Africa-EU political dialogue to enable a strong and sustainable continent-to-continent partnership, with the AU and the EU at the centre ”(JAES 2007:2).

I citatet ovan anges det att de gemensamma problemområdena är fred, säkerhet, migration, utveckling samt miljö. Utifrån postkolonial teori tycker jag att det finns skäl att ifrågasätta hur ett samarbete i dessa ämnesområden kan fortskrida utan att en aktör intar rollen som dominant. I detta fall tror jag att EU med stor sannolikhet intar denna position. Min tolkning baseras på att avtalet i andra delar betonar att EU innehar kunskap och resurser i dessa ämnen som partnerskapets framgång är beroende av.

Dessutom anser jag att det är av vikt att kritiskt granska vad det gemensamma är i detta avseende, eftersom Bowden anger att globaliseringen påverkar väst och icke-väst på olika sätt. Påståendet baseras på att de har skilda förutsättningar att uppfylla kraven som den liberala, globala och civiliserade standarden ställer. Utifrån Bowdens synsätt finns det skäl att tro att samarbetet inte kommer vara ömsesidigt i detta avseende, och att partnerskapet istället blir ett medel för indirekt maktutövning.

Termen dialog återkommer frekvent i policydokumentet, vilket också betonas i citatet ovan. Textanalysen har visat att ordvalet dialog karaktäriserar hur samarbetet ideologiskt önskas fortlöpa. Dialog benämns även som ett medel för att förbättra den politiska relationen och realisera partnerskapets målsättningar. I detta avseende utläser jag tecken på kreativt språkbruk, och således egenskaper som inte är av postkolonial karaktär. Utifrån Grovogui synsätt förefaller dialoger sällan leda till förändringar i konventionella maktstrukturer, eftersom att dialoger i denna typ av samarbeten anges främst ske genom västerländskt språkbruk.

Satskonstruktionen i detta avsnitt påvisar att EU och AU är de centrala aktörerna i dialogen. I satsen är de sammanlänkade så att de likställs som politiska aktörer. Men det är av vikt att belysa varför partnerskapet inte definieras som ett samarbete mellan AU och EU? Alltså hur kommer det sig att policydokumentet huvudsakligen benämner Afrika som motparten till EU istället för AU? Jag tolkar det som att partnerskapet indirekt inte erkänner AU som en likvärdig aktör.

Analysen av avsnitt två har visat att det återfinns antydningar om att det postkoloniala argumentet inte stämmer, eftersom öppna samtal förespråkas samt att parterna positioneras som jämbördiga aktörer. Utifrån postkolonial teori finns det dock skäl att ifrågasätta om detta verkligen är fallet.

4.1.4 Textanalys III – *New approaches*

I policydokumentets tredje avsnitt presenteras nya angreppssätt för hur parterna ska förhålla sig till varandra samt hur de ska verka för att uppfylla partnerskapets mål (JAES 2007:3).

Avsnittet inleds med en sats som skildrar dialektiken mellan den gamla och nya relationen. Det framkommer att den tidigare relationen benämns som traditionell och att den nya relationen definieras som ett riktigt partnerskap. Texten uttrycker att det är nödvändigt att ta avstånd från den traditionella relationen för att övergå till ett partnerskap som karaktäriseras av jämlikhet och en strävan efter gemensamma mål (Ibid.). Jag tolkar detta som ett erkännande om att den föregående relationen mellan EU och Afrika inte varit bra. Erkännandet uttrycks inte i en manifest mening, men tydliggörs i avseende på hur det tidigare samarbetet skildras i relation till det nya samarbetet.

I denna del anges det även att parterna bör sträva efter att etablera mer korrekta avbilder av varandra, speciellt i områden där negativa stereotyper dominerar. Detta skildras som en nödvändig strategisk åtgärd för att partnerskapet skall realisera dess mål (Ibid.), vilket är tecken på att krafter strävar efter förändring. Här utläser jag ett underliggande erkännande om att det existerar negativa avbilder som motverkat en jämlik relation tidigare. Texten uttrycker att båda parter bör sträva efter att generera sannare avbilder av varandra, vilket motsäger occidentalismen. Samtidigt påvisar textanalysen att modaliteten i detta sammanhang inte uttrycks med lika hög grad affinitet som vid andra sammanhang.

I detta avseende finns det skäl att ifrågasätta vad en korrekt avbild är och hur detta ska förespråkas i realiteten? Utifrån postkolonial teori kan denna strategiska åtgärd argumenteras vara önskevård men orealistisk. Detta eftersom postkolonial teori förespråkar att diskurser inte avlägsnas utan bygger på varandra, vilket förefaller med Faircloughs teoretiska uppfattning.

”To recognise and fully support Africa's efforts and leadership to create conducive conditions for sustainable social and economic development and the effective implementation of partner-supported development programmes ...”(JAES 2007:3).

I citatet ovan positioneras Afrika som ett objekt, medan agenten är avlägsen. Trots att agenten är undertonad ser jag tecken på att EU är agenten. Alltså att satsen syftar till att EU ska erkänna och stötta Afrikas ansträngningar och ledarskap. Här föreligger således postkoloniala tendenser, som kan argumenteras vara tecken på paternalism. Ordvalen ”erkänna” och ”stötta” indikerar en dialektik där den

dominanta ska stötta den dominerade. I detta fall är därmed Afrika den dominerade, med avseende på att det anges att Afrika behöver stöttas. Detta medför också att Afrika skildras som svag indirekt.

Slutligen anges det i detta avsnitt att partnerskapets framgång är beroende av att aktörer vid samtliga politiska nivåer anammar partnerskapets idéer och mål. Med aktörer syftar policydokumentet till civilsamhället, investerare, sociala aktörer, lokala auktoriteter och ledande politiker (JAES 2007:4). Detta uttrycks med en hög grad av affinitet, samtidigt återfinns en antydning om att detta kräver att det existerar en vilja hos aktörerna att bidra till implementeringen. Återigen förefaller lösningen vila på engagemanget och viljan.

Textanalysen av avsnitt tre har visat att det finns både postkoloniala egenskaper i texten men även tecken på kreativt språkbruk. Postkoloniala tendenser som påvisats är att Afrika uttrycks som en aktör som är i behov av att stöttas. Samtidigt uttrycks en strävan efter förändring eftersom att avtalet tar avstånd från den tidigare relationen och uppmuntrar till att försöka etablera korrekta avbilder. Samtidigt kan man ifrågasätta varför det inte uttrycks med en högre affinitet att den tidigare relationen inte varit bra.

4.1.5 Textanalys IV – *Strategies*

Avsnitt fyra behandlar hur partnerskapet strategiskt skall genomföras för att genomföra målsättningarna. Det strategiska ramverket bygger på fyra huvudområden som är *fred och säkerhet, styrelseformer och mänskliga rättigheter, handel och regional integration* och till sist *utvecklingsfrågor* (JAES 2007:4).

Området gällande fred och säkerhet tar ansats i att parterna utifrån egna erfarenheter förstår vikten av fred och säkerhet för att erhålla en politisk, social och ekonomisk utveckling. I detta sammanhang speglar texten att de strategiska åtgärderna är riktade enbart mot Afrika. Detta tydliggörs genom preciseringen av åtgärder som samarbetet skall behandla. Exempel på detta är konfliktförebyggande och långsiktiga fredsåtgärder, vilket är lösningar som syftar till en problematik som vanligtvis förknippas med Afrika (JAES 2007:4f). Här finner jag det vara lämpligt att ifrågasätta om policydokumentet tar hänsyn till pluralism i den utsträckning som är nödvändig. Detta anser jag vara av vikt med anledning av att Afrika och EU möter skilda utmaningar gällande fred och säkerhet.

I detta avsnitt återfinns element av nominalisering och därför är det inte alltid tydligt vart åtgärderna riktas. Min textanalys har visat att de främst riktar sig mot Afrika och ibland mot EU, men vanligtvis med en lägre affinitet.

Ytterligare en observation som textanalysen visat är att åtgärderna är riktade till objekt som positioneras som passiva. Agenten uttrycks vanligtvis antingen som ”partnerskapet”, ”vi” eller ”EU och Afrika”. Analysen har visat att avtalet antingen uttrycker att EU är den som bistår med hjälp till Afrika eller att Afrika tillsammans med EU hjälper sig själva.

“Under the leadership of the AU, the African Peace and Security Architecture (APSA) is taking shape. African peace-making, peace-keeping and peace-building mechanisms are being strengthened at the continental, regional and national levels. Continentally or regionally sponsored peace agreements are the norm on the continent today, and most African countries now enjoy peace and stability. The EU has been a key partner for African countries and organisations to help create conditions for lasting peace and stability” (JAES 2007:5).

I citatet ovan utläser jag tecken på paternalism och eurocentrism. Satsen uttrycker att de flesta afrikanska stater idag kännetecknas av fred med hjälp av EU:s fredinsatser. Här återfinns en viss tvetydlighet med avseende på att AU positioneras som agent för den positiva utvecklingen av fred i Afrika, samtidigt som det anges att EU gjort en betydande insats. Men vad är detta för fred och vilken följd får det för staters suveränitet? Den civiliserade standarden kräver att stater upprätthåller fred på egen hand, men här anges det att afrikanska stater inte klarar det utan extern hjälp. Hur kan ett jämlikt partnerskap fullbordas när de har skilda förutsättningar från början? I citatet ovan återfinns ordvalet ”enjoy” vilket indikerar att avtalet tilldelar EU beröm för sin insats i Afrika, vilket är tecken på occidentalism.

“In view of their expertise, financial and human resources and experience, the EU and its Member States are well placed to provide continued and increased support for the AU in its efforts to...” (JAES 2007:5).

Ytterligare exempel på tecken gällande paternalism och occidentalism återspeglas i citatet ovan. Ur citatet ser jag att EU positioneras i rollen som vägledare, vilket legitimeras genom att avtalet anger att EU besitter expertkunskaper, finansiella medel och mänskliga resurser. EU:s stöd rättfärdigas således genom att avtalet hänvisar till EU:s kapacitet. I detta avseende tydliggörs det även att EU är agent och AU objekt samt att EU är av högre status, eftersom EU skildras som givaren i relationen.

I detta avsnitt återkommer föreställningen om Afrikanskt ägarskap, det poängteras att EU:s stöd ska präglas av denna princip. I detta avseende utläser jag att Afrikanskt ägarskap förespråkas som väsentligt samtidigt som det anges att koncepten gällande fred och säkerhet bör härröra främst från EU (JAES 2007:5ff). Det latent budskapet är därmed att EU:s institutionella idéer är av högre värde samt att Afrika är i behov av EU:s stöd för att inrätta långsiktig fred, vilket är tecken på occidentalism och paternalism. Jag finner konceptet om Afrikanskt ägarskap vara av intresse, och det väcker en fundering om det är ett koncept som utmärker sig för vår tid?

I JAES anges det att fredsinsatserna i Afrika kräver mer finansiering, vilket kan argumenteras för att urholka de afrikanska staternas suveränitet. Här ser jag ett naturaliserande fenomen, eftersom att den externa finansieringen uttrycks som given. Ytterligare en observation är att den externa finansieringen skildras som samarbetsstöd istället för bistånd (JAES 2007:6f). Partnerskapet utger att parterna

är jämlika, men textanalysen har visat att det bör kritiseras med avseende att det tycks vara ett samarbete gällande hur Afrika ska utvecklas utifrån västerländska idéer.

Det andra huvudområdet behandlar demokratiskt styre och mänskliga rättigheter, vilket uppges vara partnerskapets grundstenar (JAES 2007:7). Detta förefaller även med vad den civiliserade standarden förespråkar. Här anges det att multilateralism förespråkas och parterna uppmuntras till att diskutera vad demokratiskt styre och mänskliga rättigheter innebär för dem. Precis som jag poängterat tidigare anger Grovogui att denna typ av dialoger vanligtvis inte ger det resultatet som förväntas, med avseende på att aktörer regleras av befintliga diskurser. Strategin förespråkar pluralism, vilket jag tolkar som kreativt språkbruk. Men samtidigt är det av vikt att belysa att diskussionen som avtalet uppmuntrar till ska handla om västerländska koncept som redan förknippas med specifik diskurs. Jag tolkar detta som en form av imperialism, eftersom det kan vara ett sätt att rättfärdiga samt få igenom en vilja utan att verka dominant.

I avtalet anges det att parterna ska verka för att skydda och förespråka mänskliga rättigheter i Afrika och EU. Detta ska strategiskt genomföras genom att förstärka dialogen mellan institutionerna i Afrika och EU (JAES 2007:7), här utläser jag en indirekt maktutövning. Detta eftersom EU:s institutioner etablerat tydliga riktlinjer och arbetat med dessa frågor under en längre tid än de afrikanska institutionerna, av den anledningen tror jag att EU kommer inta rollen som dominant. Att förespråka en ökad dialog mellan institutionerna kan också tolkas som att avtalet försöker sprida och etablera västerländska idéer.

Det tredje området behandlar handel och regional utveckling. Här utläser jag att Afrika skildras som bidragsberoende, vilket avtalet uttrycker vara ett problem som kräver en åtgärd. Lösningen anges vara att förbättra Afrikas ekonomiska strukturer och investeringsklimat. Enligt avtalet påverkar staters ekonomiska strukturer dess investeringsklimat (JAES 2007:9). Detta förefaller med Bowdens teori om att det är nödvändigt för stater att anamma de idéer som den liberala, globala och civiliserade standarden förespråkar om de vill locka investerare. Detta är ett tydligt exempel på att policydokumentets fokus föreligger i Afrikas utvecklingsproblematik. Däremot är det inte tydligt vem som tycker det, men det utmärks att Afrika anses behöva genomgå förändringar för att passa in i den globala marknaden.

I texten anges det att Afrika för närvarande inte har en plats i den globala marknaden. Jag tycker detta återspeglar en dialektik som uppger att Afrika står utanför den globala marknaden, medan EU är en accepterad medlem. Det poängteras också tydligt i texten att det är av vikt att Afrika hittar sin plats i den globala marknaden för att kunna dra nytta av de fördelar som den globala marknaden erbjuder. Jag tolkar det som att det existerar ett värde i att vara en aktiv medlem i den globala marknaden. Detta förefaller enligt den civiliserade standarden och påvisar såldes postkoloniala tendenser.

”One of the priorities of the Africa-EU partnership will be to help Africa improve its productive capacities, move up the value-added scale and become less dependent on raw materials and simple processed products,

which in the long term is the best way to avoid a deterioration of the terms of trade and participate in, and benefit from, the global economy” (JAES 2007:9).

Utifrån citatet ovan utläser jag att partnerskapet positioneras som agent och Afrika som objekt. Jag tolkar det som att partnerskapet är den som ska stödja Afrika, vilket jag upplever vara tvivelaktigt med avseende på att de finansiella medlen samt politiska idéer härrör främst från EU. Satsen uppger att det är av vikt att Afrikas handelsvaror kommer högre upp på värderingsskalan så att de kan erhålla bättre handelsavtal bland annat. Jag tolkar det som att det finns en måttstock som förespråkar liberalism och kapitalism, vilket överensstämmer med Bowdens och Seabrookes idéer om dagens globala system.

I JAES anges det vara nödvändigt för Afrika att nå EU:s normer och standard gällande handel, för att partnerskapets ekonomiska målsättningar för Afrika skall realiseras (JAES 2007:10ff). Av den anledningen tycker jag att det finns skäl att hävda att utvecklingsmodellen som skildras i JAES inte är värderingsfri eller utan krav.

Ytterligare en strategi som utmärkts i min granskning är att avtalet anger att Afrika skall få en bättre plats i marknaden genom att EU och AU positionerar sig tillsammans i specifika ämnen i det globala systemet (JAES 2007:11). Jag ser detta som ett tecken på att partnerskapet inte likställer Afrika som en politisk aktör i relation till EU.

Det fjärde ämnesområdet behandlar strategier gällande utvecklingsfrågor. I detta avsnitt anges det att Afrika måste genomgå en social och ekonomisk förändring, men att ansvaret för detta bör fördelas på båda parter (JAES 2007:12ff). Texten återspeglar därmed en bild om att Afrika är mer än en mottagare, med avseende på att Afrika tilldelas ansvar för sin egen utveckling. Detta är tecken på att det postkoloniala argumentet inte stämmer.

Analysen har visat att JAES i hög utsträckning handlar om hur partnerskapet strategiskt ska arbeta med Afrikas ekonomiska och politiska utvecklingsproblematik. Avtalet positionerar Afrika som passiv mottagare och av den anledningen anser jag att partnerskapet inte är jämlikt i avseende på makt. Men analysen har också visat tecken på att det postkoloniala argumentet inte stämmer, dels genom att ange att Afrika också har ansvar över sin egen framtid.

4.1.6 Textanalys V – *Institutional architecture and implementation*

Det sista avsnittet i policydokumentet behandlar partnerskapets institutionella arkitektur och implementering (JAES 2007:19).

”The political momentum and visibility of the new partnership will also require political engagement and commitment of the leaders of Africa and the EU in the period between the Summits” (JAES 2007:20).

Avsnittet inleds med citatet ovan som förmedlar att partnerskapets framgång beror på engagemanget och viljan hos politiker att anamma partnerskapets politiska idéer, normer och mål. Detta överensstämmer med lösningen som Grovogui förespråkar.

Här utläser jag ett underliggande budskap om att AU är en naturlig motpart till EU, vilket är en tvivelaktig framställning. Detta eftersom AU är en framtvungad union där alla medlemsstater blev medlemmar vid samma tidpunkt, till skillnad från EU som successivt expanderat (Finnström 2007:33). I texten ser jag en viss motsägelsefullhet, för samtidigt som det anges att AU är EU:s motpart på en kontinental nivå så uttrycks det också att EU skall stödja AU i sina interna institutionella reformer och i deras relationer med andra internationella aktörer. Utifrån detta anser jag det vara av vikt att ifrågasätta om partnerskapet verkligen likställer parterna i samarbetet? Utöver det tycker jag att det finns skäl att tro att detta indirekt urholkar AU:s självständighet samt kapacitet att vara en legitim representant för den afrikanska kontinenten. Detta är tecken på postkoloniala tendenser.

”This institutional architecture will also strengthen the formal structure of the dialogue between the institutions that represent the people of the two continents, the European Parliament, the Pan-African Parliament (PAP) and the AU Economic, Social and Cultural Council (ECOSOCC). The PAP and the ECOSOCC – both part of the AU institutional architecture – are promising and legitimate voices for democratic governance in Africa and deserves the support of all actors in the Africa-EU partnership” (JAES 2007:21).

I citatet ovan utläser jag att avtalet konstaterar att AU har legitima demokratiska institutioner. Ordval som ”promising” uttrycker att AU:s institutioner är godkända, och utifrån detta tas ansats till att de förtjänar ett fortsatt stöd. Detta tyder på occidentalism, som säger att icke-väst får uppmuntring av väst när de agerar som väst vill.

Policydokumentet uttrycker att partnerskapet inte kräver finansiering av de afrikanska staterna eller av AU, utan betonar att de kan bidra finansiellt till partnerskapet när de har möjlighet. Detta skiljer sig från hur partnerskapet behandlar EU i detta avseende, eftersom avtalet kräver att EU stödjer partnerskapet finansiellt (JAES 2007:23).

Analysen av JAES sista avsnitt har visat att avtalet inte kräver att Afrika bidrar finansiellt till partnerskapet i samma utsträckning som EU, vilket jag tror leder till att EU kommer ha mer att säga till om i samarbetet. Utöver det har analysen visat att AU skildras som en motpart till EU samtidigt som det betonas att EU ska bistå AU med hjälp, vilket är tecken på att partnerskapet inte är jämlikt.

5 Slutsats

Detta kapitel tillägnas analysens resultat som skildrats i det föregående kapitlet. Studiens syfte var att undersöka om ett postkolonialt förhållande återspeglas i Africa-EU Strategic Partnership, genom att studera JAES som är ett strategiskt ramverk partnerskapets baseras utifrån. Frågeställningen jag presenterade i det inledande kapitlet är:

- *Är JAES värdeneutralt eller återspeglas ett postkolonialt förhållande?*

I följande avsnitt ämnar jag besvara studiens frågeställning samt diskutera analysens resultat utifrån uppsatsens teoretiska ramverk.

5.1 Slutsats och diskussion

Utifrån analysens resultat tycker jag att ett postkolonialt förhållande återspeglas i JAES. Slutsatsen baseras på att granskningen påvisat att texten omfattas av de teoretiska fenomen studiens teoretiska ramverk förespråkar.

Analysen har visat tecken på kreativt språkbruk, vilket syftar till att krafter strävar efter att förändra konventionella maktstrukturer. Men jag tycker att analysens resultat visat att JAES i högre utsträckning omfattas av postkoloniala fenomen än tecken som syftar till motsatsen.

Avtalet har främst uttryckt kreativt språkbruk genom att förespråka öppna samtal mellan EU och Afrika, men utifrån Grovoguiis teori förefaller detta inte generera förändringar i maktstrukturer.

Med hjälp av Faircloughs analytiska verktyg har analysen belyst att JAES med stor sannolikhet är medvetet utformat för att avlägsna postkoloniala tendenser. Jag tycker mig se detta eftersom att satserna vanligtvis är utformade så att dialektiken är otydlig. Detta uttrycks textuellt genom att aktörerna vanligtvis positioneras som jämbördiga. Samtidigt har granskningen visat att dokumentet utgörs av ett underliggande budskap som säger att Afrika och EU är olika. Skillnaden betonas föreligga i resurser, kapaciteter samt förmågor, varav EU:s egenskaper anges vara av högre värde. Detta har jag tolkat dels utifrån att EU uttrycks vara den i relationen som ska bistå Afrika med hjälp. Ytterligare en central observation är att samtidigt som dialektiken i JAES uttrycker huvudsakligen ett "Vi" så tycks partnerskapet främst syfta till att behandla åtgärder för att lösa Afrikas utvecklingsproblematik.

I analysens resultat återfinns en strävan efter förändring. Jag tycker mig se detta eftersom JAES bland annat tar avstånd från den föregående relationen och

förespråkar att parterna bör försöka etablera korrekta avbilder av varandra. Enligt teorin jag presenterat föreligger lösningen till den ojämlika maktfördelningen mellan väst och icke-väst i viljan hos politiker att förändra strukturer. Utifrån detta kan man argumentera för att JAES är ett steg åt rätt riktning. Samtidigt tycker jag att min analys visat att det finns skäl att ifrågasätta graden av sanningshalten i JAES strategiska ansatser som syftar till förändring, detta eftersom åtgärderna som skildras i JAES präglas i hög grad av västerländska idéer. Men det omfattas också av en välvilja, eftersom att de flesta åtgärder riktar sig mot Afrika i syfte att förbättra kontinentens politiska och ekonomiska tillstånd. Utifrån Bowdens teoretiska diskussion kan detta dock argumenteras vara tecken på en form av imperialism, eftersom tidigare västerländska utvecklingsprojekt i icke-västerländska stater rättfärdigats utifrån idéer om mänsklighet och välvilja, men i praktiken varit ett civiliseringsprojekt.

Avslutningsvis vill jag understryka att studien visat att JAES omfattas av ett postkolonialt förhållande. Men jag är medveten om att analysens resultat kan kritiserats eftersom det enbart behandlat ett policydokument, med avseende på att diskursanalyser egentligen kräver ett större material. Av den anledningen tycker jag att det är av relevans för framtida forskning att studera partnerskapet närmare.

6 Referenser

- Beckman, Ludvig, 2007. *Grundbok i ideanalys. Det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm:Santerus Förlag.
- Bergström Göran, Kristina Boréus, 2005. *Textens mening och makt. Metodbok I samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bertrand, Badie, 2009. *The Imported state. The Westernization of the political order*. California:Stanford University Press.
- Bowden Brett, Seabrooke, Leonard, 2006. *Global Standards of Market Civilization*. Oxon:Routledge
- Eriksson Catharina, Eriksson Baaz, Thörn Håkan, 2002. *Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Fairclough, Norman, 2001. *Language and Power*. England: Pearso Education Limited.
- Fairclough, Norman, 2006. *Discourse and Social Change*. UK: Polity Press.
- Finnström, Sverker, 2007. *Panafrikanism 3000 I Tidskriften Arena*, nr2, Sid 30-33.
- Giley, Bruce, 2010. *The end of the African Renaissance i the Washington Quarterly*. 33:4. Sid87-101.
- Grovogui, Siba, 2006. *Beyond eurocentrism and anarchy. Memories of International order and Institutions*. New York:Palgrave Macmillan.
- Hall, Stuart, 1992. *The wet and the rest: discourse and power i Hall, Stuart – Gieben, Bram, 1992. Formations of modernity*. Cambridge:Polity Press in association with the Open Univ.
- Hollis Martin, 1994. *The Philosophy of social science an introduction*. UK:Cambridge Press.
- Africa-EU Partnership ”JAES” <http://www.africa-eu-partnership.org/africa-eu-strategic-partnership> 2013-04-02
- Loomba, Ania, 2005. *Kolonialism/Postkolonialism. En introduction till ett forskningsfält*. Hägersten:Tankekraft Förlag.
- Murithi, Timothy, 2005. *The African Union: Pan-Africanism, Peacebuilding and Development*. Ashgate Publishing, Ltd.
- Neuman B. Iver, 2003. *Mening, Materialitet, Makt. En introduktion till diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Nationalencyklopedin ”Avkolonialisering” <http://www.ne.se/lang/avkolonisering> (2013-05-22)
- Nationalencyklopedin ”Kolonialism” <http://www.ne.se/lang/kolonialism> (2013-05-22)
- Nationalencyklopedin ”Kolonialism” <http://www.ne.se/kort/kolonialism> (2013-05-22)

- Teorell Jan, Svensson Torsten, 2007. Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod. Lund: Liber.
- Utrikesdepartementet "Afrika och EU"
<http://www.regeringen.se/sb/d/2574/a/13943>
(2013-05-08)
- Utrikesdepartementet "Den nya svenska Afrikapolitiken"
<http://www.regeringen.se/sb/d/14671/a/165509/pressitem/165509#anc165509>
(2013-05-08)
- Winter Jorgensen, Marianne- Lousie Phillips, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.